

IPB op zoek naar leven in de Kerk

Wat zijn levende geloofsgemeenschappen en welke verwachtingen roepen ze op?

- ▶ IPB wil levende gemeenschappen in kaart brengen
- ▶ Vragenlijst open voor iedereen
- ▶ Ook ruimte voor eigen inbreng en voorstellen

Bert CLAERHOUT

Levende geloofsgemeenschappen, we horen voortdurend dat ze cruciaal zijn voor de toekomst van de Kerk. Maar wat zijn levende gemeenschappen precies? Hoe kunnen we ze omschrijven? Welke verwachtingen roepen ze op? Het Interdiocesaan Pastoraal Beraad (IPB), het overlegorgaan van de Vlaamse Kerk, startte daarover een onderzoek op waar iedereen kan aan deelnemen.

Het IPB boog zich al vaker over het belang van levende gemeenschappen. Dat gebeurde zowel door studiedagen en colloquia als door bezoeken ter plaatse. Dat alles leerde dat er in Vlaanderen een brede waaier aan geloofsgemeenschappen bestaat. Vooreerst zijn er de parochies en/of pastorale eenheden. Veel van hen maken door de reorganisatie van de kerkelijke structuren een grondige evolutie door. Voorts zijn er de vele, al dan niet tijdelijke groepen die vanuit de pastoraal zijn gegroeid – van initiatieven in woonzorgcentra en ziekenhuizen, over bezinningsgroepen op school, tot groepen van Welzijnszorg en Broederlijk Delen. Tot slot zijn er de bewegingen en de spiritualiteitsgroepen die vanuit een evangelische beweging mensen bijeenbrengen. Dat resulteert in een veelkleurig palet, zowel wat be-

treft spiritualiteit als kerkverbondenheid.

Bij al die gemeenschappen stelt zich de vraag naar hun vitaliteit en levensvatbaarheid. Het is geen geheim dat sommige nauwelijks nieuwe leden aantrekken. Andere doen dat wel. Hoe komt dat? En hoe kan de vonk van levende gemeenschappen op andere overslaan? Relevante vragen, vandaar het IPB-onderzoek.

„Het opzet is meervoudig”, verduidelijkt Bert Slechten, projectmedewerker van het IPB belast met het onderzoek. „Vooreerst willen we de verscheidenheid aan geloofsgemeenschappen in Vlaanderen zichtbaarder maken. Even belangrijk om weten is wat gelovigen precies bedoelen als ze een gemeenschap als ‘levengevend’ bestempelen en hoe zij het draagvlak voor zo’n gemeenschap omschrijven. Kortom, door empirisch onderzoek willen we het begrip ‘levende gemeenschap’ concreet invullen op basis van wat gelovigen belangrijk vinden en peilen naar welk draagvlak ervoor bestaat.”

De vragenlijst peilt zowel naar de feitelijke toestand als naar het gewenste ideaal

Het onderzoek bestaat uit meerdere fases. De afgelopen maanden werden gesprekken gevoerd en bezoeken afgelegd bij parochies en bewegingen die als ‘levendig’ bekendstaan. Daaruit resulteerde de vragenlijst, *Geloven beweegt!*, die op 1 oktober online ging. Wie aan het onderzoek wil meewerken, kan dit via www.gelovenbeweegt.be vóór

30 november. De resultaten zullen worden verwerkt in een rapport waar het IPB het komende jaar mee aan de slag gaat. Conclusies en aanbevelingen worden voorgesteld op 24 oktober 2015 tijdens een studiedag in Leuven.

„Het is belangrijk dat gelovigen aan het onderzoek meewerken”, zegt Slechten. „De vragen zijn tweërlei. Enerzijds zijn er vragen naar de feitelijke toestand van de eigen geloofsgemeenschap. Wordt die door de ondervraagde als levendig ervaren? Waarom wel of waarom niet? Anderzijds zijn er vragen naar het gewenste ideaal. Met andere woorden, welke eigenschappen typeren een levende gemeenschap in het algemeen? Zo kunnen we nagaan waar er al dan niet een draagvlak voor is. We hebben daartoe voldoende ruimte vrijgelaten voor open vragen, zodat iedereen zijn eigen visie, verlangens en zelfs grieven erin kwijt kan.”

Op 20 oktober waren bij het IPB al bijna zeventienhonderd ingevulde vragenlijsten binnen. Gedeed leiderschap, het opnemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid, inbreng van leken en nood aan vorming – dat zijn enkele topics die volgens Slechten herhaaldelijk terugkeren. „Maar de vragenlijst loopt nog tot eind november, dus kan ik er nog niet veel over zeggen. Ik hoop dat ook de lezers van *KERK & leven* meedoen, het is immers belangrijk dat de brede geloofsgemeenschap aan bod komt.”

De vragenlijst invullen, kan via www.gelovenbeweegt.be, of door een exemplaar op papier aan te vragen via 02 507 05 87 of per brief bij IPB, Guimardstraat 1, 1040 Brussel.

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

De teloorgang van de kunst van het lezen

De bezoekers die dezer dagen in dichte drommen aan de loketten van Antwerp Expo aanschuiven voor een ticket voor de Boekenbeurs, doen even vergeten dat het met het boek in Vlaanderen niet zo goed gaat. De verkoop daalt al jaren na elkaar. Volgens de koepelvereniging Boek.be werden er in de eerste helft van dit jaar in Vlaanderen 6,5 miljoen boeken verkocht. Op zich een mooi resultaat, maar dat is wel 6,6 procent minder dan vorig jaar. Vooral de ‘literaire fictie’ scoort met een daling van 11,9 procent slecht. Het meest verkochte literaire fictieboek bij ons is *Oorlog en terpentijn* van Stefan Hertmans.

Dat almaar minder boeken worden verkocht, heeft meerdere oorzaken. De manier waarop literatuur in onze zogenaamde kwaliteitskranten aan bod komt, is een daarvan. De recensiecultuur waarbij een boek inhoudelijk wordt toegelicht en uitgediept, is zo goed als verdwenen. In de plaats daarvan komen klassieke interviews waarbij op de auteur wordt gefocust. Een andere oorzaak heeft ongetwijfeld te maken met de concurrentie van andere vormen van vertier die via onze smartphone en het internet altijd en overal binnen handbereik zijn. „Mensen lezen geen boeken meer”, zei schrijver Herman Brusselmans een tijd geleden in *De Morgen*. „Ze ‘lezen’ de boeken van hun vrienden op Twitter. Dat zijn dan boeken van 140 tekens. En die vinden ze belangrijker dan een roman.” Na fastfood, de snelle hap, hebben we nu ‘fastreading’, snelle lectuur.

We surfen op het internet, we checken websites, we scrolen op onze iPad, en in die stroom van letters en tekens lezen we nu en dan haastig een of andere passage waar het oog bij stilvalt. Kortom, we lezen wel degelijk nog, alleen doen we dat anders. Minder op basis van een bewuste selectie, meer lukraak, oppervlakkiger ook. Rondobberend op de informatiemarkt, vragen velen zich terzelfder tijd af waarom ze nog moeite zouden doen om een moeilijk boek te lezen, terwijl er ondertussen zoveel korte en makkelijke verhalen en/of samenvattingen te vinden zijn. De tijd dat lezen synoniem was van het zich in stilte afzonderen met een boek, blijkt hoe dan ook voor velen voorbij.

Lezen was indertijd een van de weinige opties in onze vrije tijd. Maar dat is al lang geleden en intussen draafde de wereld in een verschroeiend tempo door. Niet alleen is de concurrentie voor het boek enorm, alles moet bovendien snel gaan. Interviews op radio en televisie, krantenartikelen, berichten op de sociale media – het moet almaar flitsender en beknopter. Het gevolg daarvan is dat we het stilaan verlerd zijn ons over uitvoerige bijdragen te buigen. Laat staan dat we ons door een turf van ruim 1.600 bladzijden, zoals *Oorlog en vrede* van Tolstoj, worstelen. Het lezen van zo’n boek is nu eenmaal een inspannende bezigheid die andere gelijktijdige activiteiten uitsluit. Het is lezen óf ‘multitasken’.

Het is jammer dat we zo stilaan de kunst van het lezen verliezen. Het lezen van literaire fictie is immers meer dan louter een techniek om te begrijpen wat er zwart op wit staat afgedrukt. Lezen is allereerst een kunst die de lezer toelaat de diepzinnigheid en de virtuositeit van het geschreven woord in zijn volle intensiteit te vatten. In een toespraak aan de Vrije Universiteit Amsterdam, eerder dit jaar, beschreef de Nederlandse schrijver P.F. Thomése het lezen van een goed boek als volgt: „Je waagt je dieper en dieper het boek in, op de tast, zonder te weten waar je heengaat of waar je uitkomt. En dan is er ploteling iets wat het vreemde een glans van vertrouwdheid geeft. Als het goed is, wordt een boek aangesloten op alles wat je in je hebt: je herinneringen, je verlangens en verwachtingen, je angsten, je smaak, je stemming van het moment, je tijd.” Zo neemt authentieke literatuur de lezer altijd ergens mee naartoe. Waarheen hangt van de lezer zelf af. En in het bijzonder van de inspanningen die hij voor het lezen van een goed boek over heeft.”

Levende gemeenschappen zijn onontbeerlijk voor de toekomst van de Kerk. © Frank Bahn Müller